

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 61.051.222
про присудження ступеня доктора філософії
від «24» березня 2026 року

Здобувач ступеня доктора філософії Кикина Ангеліна Богданівна, 1999 року народження громадянинка України, освіта вища: в 2022 році здобула ступінь магістра за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, виконала акредитовану освітньо-наукову програму за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 61.051.222, утворена наказом ректора Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» про утворення спеціалізованої вченої ради з метою присудження ступеня доктора філософії від «02» лютого 2026 року №175/01-04, у складі:

- голови разової спеціалізованої вченої ради – Король М.М., доктора економічних наук, професора, професорки кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,

рецензентів:

- Кушнір Н.О., кандидата економічних наук, доцента, доцентки кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,

- Цалан М.І., кандидата економічних наук, доцента, доцентки кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,

офіційних опонентів:

- Резнікової Н.В., доктора економічних наук, професора, професорки кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

- Цимбал Л.І., доктора економічних наук, професора, професорки кафедри міжнародної економіки факультету міжнародної економіки і менеджменту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

на засіданні «24» березня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Кикині А.Б. з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» на підставі прилюдного захисту дисертації на тему: «Арктика як нова платформа глобальної економічної кооперації Китаю та США» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, місто Ужгород.

Наукові керівники: Заяць Олена Іванівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних економічних відносин Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»; Мулеса Оксана Юріївна, доктор технічних наук, професор, професорка кафедри програмного забезпечення систем Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково обґрунтовані Кикиною А.Б. результати досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, а саме комплексний аналіз поєднання конкуренції та співпраці в умовах стратегічної взаємозалежності держав. У дисертаційній роботі системно досліджено інституційні, економічні та безпекові детермінанти їх взаємодії у полярному регіоні та обґрунтовано науково-методичні засади ідентифікації арктичної конкуперації як форми поєднання суперництва й партнерства у світовій економічній системі, а також визначено механізми формування гібридних моделей співпраці в умовах глобальної турбулентності, що має істотне значення для галузі знань 29 «Міжнародні відносини» та специфічності 292 «Міжнародні економічні відносини». Дисертацію виконано з дотримання вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 з дотримання вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії):

1. Кикина А. Б. Арктичний фронт: гео економічні виклики для Китаю і Данії. Економіка та суспільство. 2023; 57. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-57-8

2. Кикина А. Б., Заяць О. І. Китайська дипломатія ресурсів в Арктиці: наслідки для Гренландії. Причорноморські економічні студії. 2023; 82: 15-21. DOI: 10.32782/bses.82-2

3. Кикина А. Б., Заяць О. І., Андрущенко О. М. Від льоду до інновацій: економічне партнерство Китаю і Данії в Арктиці. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2023; 49: 34-40. DOI: 10.32782/2413-9971/2023-49-6

4. Кикина А. Б., Заяць О. І. Глобальна економічна конкуренція в Арктиці: кооперація, ризики та інституційні виклики у контексті кліматичних змін. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2025; 6(83): 76-83. DOI: 10.32782/business-navigator.83-13

5. Кикина А. Б., Заяць О. І. Коопетиція як стратегічна парадигма в умовах глобальної економічної взаємозалежності. Економіка та суспільство. 2025; 80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-28>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради ДФ 61.051.222 та висловили зауваження та дискусійні положення:

Король Марина Михайлівна, доктор економічних наук, професор, професорка кафедри міжнародних економічних відносин, штатний співробітник ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, дала позитивну оцінку, принципів зауважень немає.

Кушнір Наталія Олексіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри міжнародних економічних відносин, штатний співробітник ДВНЗ «Ужгородський національний університет» МОН України, дала позитивну оцінку і виокремила у рецензії такі зауваження та дискусійні положення: зауваження щодо того, що варто було б точніше вказати, через які саме вимірювані індикатори фіксується інтенсивність арктичної конкуренції та співпраці; зауваження щодо того, що у розділі щодо інституційного врядування доцільно було б ширше розкрити роль акторів корінних народів та механізмів FPIC/ESG як «жорстких» інституційних обмежень для інфраструктурних та ресурсних проєктів; зауваження щодо того, що сценарне прогнозування (Nordic Plus, ATS-модель тощо) можна посилити через введення чіткішого набору тригерів/індикаторів переходу між сценаріями; дискусійне положення щодо того, що у вступі згадується про стратегії інтеграції України у світову економічну систему, то було б доцільно почути в межах дискусії бачення авторки щодо потенційних ніш для України в арктичних наукових чи логістичних проєктах; дискусійне положення щодо того, наскільки довгостроково контрольована конкуперация США та Китаю в Арктиці збережеться, з огляду на потенційні загрози неконтрольованої конфронтації, мілітаризації регіону та ескалації стратегічного протистояння.

Цалан Мирослава Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, доцентка кафедри міжнародних економічних відносин, штатний співробітник ДВНЗ «Ужгородський національний університет» МОН України, дала позитивну оцінку і виокремила у рецензії такі зауваження: зауваження щодо того, що у третьому розділі показано мережевість Арктики, однак розподіл впливів третіх акторів (ЄС, Японія, Республіка Корея тощо) виглядає нерівномірним; дискусійне положення щодо того, що наукову цінність роботи підвищило б висвітлення позиції здобувачки щодо здатності «третьох акторів» виступати балансирами у протистоянні США та КНР в Арктиці або вимушеної інтеграції у стратегії однієї зі сторін; зауваження щодо того, що аналіз UNCLOS доцільно було б тісніше пов'язати з вартістю капіталу; зауваження щодо того, що поза увагою залишився аспект «Цифрового Шовкового шляху» (прокладання підводних кабелів, супутниковий зв'язок). Оскільки це сфера високої конкуренції між Сполученими Штатами та Китаєм, варто було б показати роль цифрової інфраструктури в моделі конкуперации; зауваження щодо того, що позитивним доповненням до роботи могла б стати таблиця чи схема, яка б ілюструвала

«виміри конкуперації —> інструменти США —> інструменти КНР —> інституційні обмеження —> зона можливого win-\win».

Резнікова Наталія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професорка кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка дала позитивну оцінку і виокремила у відгуку такі зауваження та дискусійні положення: зауваження щодо того, що доцільно б було поглибити оцінку довгострокових інституційних наслідків підтримки амбіцій неарктичних акторів; зауваження щодо доцільності розширення моделі конкуперації з урахуванням факторів стратегічної невизначеності та непередбачуваних подій, зокрема ефектів «чорних лебедів»; зауваження щодо того, що доцільно було б уточнити, чи враховано у запропонованих моделях сценарії повної або часткової зупинки транзиту внаслідок геополітичного загострення; зауваження щодо того, що доцільним видається уточнення ролі великого бізнесу у формуванні режимів конкуперації: чи можуть інтереси глобальних корпорацій виступати відносно автономним чинником, здатним стимулювати кооперацію між державами навіть за умов політичної напруженості, чи корпоративні структури в арктичній моделі залишаються переважно інструментом реалізації державних стратегій; дискусійним положенням залишається питання про часову стійкість конкуперації як моделі взаємодії та можливість її збереження у разі переходу до жорстко блокової конфігурації міжнародної системи.

Цимбал Людмила Іванівна, доктор економічних наук, професор, професорка кафедри міжнародної економіки факультету міжнародної економіки і менеджменту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана дала позитивну оцінку і виокремила у відгуку такі дискусійні положення та зауваження: дисертація значно би виграла за уточнення, наскільки субнаціональні актори (влада штату, бізнес-асоціації Аляски) здатні виступати самостійними гравцями, що підтримують кооперацію з КНР всупереч загальнодержавному тренду на стримування; зауваження щодо доцільності уточнення зміни розрахунку вигравшів у другому розділі з урахуванням того, що інституційні бар'єри для китайського капіталу в арктичних секторах (видобуток літію, критична інфраструктура) є настільки високими, що модель «конкуперації» де-факто перетворюється на модель «технологічної блокади»; дискусійне положення щодо того, що доцільно б було розкрити як потенційна дедоларизація арктичної торгівлі впливає на «інформаційну структуру» моделі конкуперації та здатність Сполучених Штатів здійснювати санкційний контроль над регіоном у майбутньому; дискусійне положення щодо того чи враховує авторка ризик того, що КНР може застосувати стратегію «повзучої експансії» через будівництво наукових станцій на дрейфуючих льодах, і як на це має реагувати правова модель США, щоб уникнути воєнної ескалації; дискусійне положення щодо того чи не вважає здобувачка, що в умовах «енергетичного

переходу» Арктика перетвориться з простору співпраці на простір «ресурсного націоналізму», де США будуть змушені застосовувати агресивні неринкові методи для витіснення Китаю з видобувних проектів.

Висловлені зауваження та пропозиції мають дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Кикини А.Б.

Публічний захист дисертації проводився на засіданні разової спеціалізованої вченої ради ДФ 61.051.222 із використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу. Всі члени разової спеціалізованої вченої ради ДФ 61.051.222 були присутні та голосували он-лайн за допомогою програмного забезпечення Google Meet.

Результати відкритого голосування:

«За»: 5 членів ради,

«Проти»: 0 членів ради.

На підставі відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 61.051.222 присуджує Кикині А.Б. ступінь доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 61.051.222

Марина КОРОЛЬ